МОСКВА центр
Государственная б-ка
СССР имени В. И. Ленина

1-12 Серд

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советаи Министрий Советаи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 28 апрель, 1973 шу. • № 51 (5312). • Мах 2 коп

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти—тохкамах чакхъяьнна болхлой класса, дерригача советски халкъа авангард!

(1973 ШЕРА 1 МАЙНА ДАЬЧА КПСС ЦК ТlАХЬЕХАМАШ ЦАРА).

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1973 шера 26 апреле хьайийлай КПСС Центральни Комитета аргlанара Пленум.

Пленуме хадлагlор «Партс XXIV съезда решенеш кхоачашьяра КПСС ЦК-ас дунен халкъашта юкъе чакхдоахача гlулакхий хьамъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретара новкъ-ростлахь Л. И. Брежнева яьча докладага.

Докладах лаьца хиннача пренешна къамалыаш дир: нн. Н. В. Подгорне — СССР Лакхехьарча Советаи Президиума Председателя, Г. В. Романова — КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара, М. С. Шевченковас — М. В. Фрунзе цlергlча Московски кlиадай фабрика ткачихас, Г. А. Алиева — Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. Н. Косыгина — СССР Министрий Совета Председателя, Я. П. Рябова — КПСС Свердловски обкома хьалхарча секретара.

КПСС ЦК Пленум дlахо болх бен я.

1973 шера 27 апреле дlахо болх бен хилар КПСС Центральни Комитета Пленум.

«Партс XXIV съезда решенеш кхоачашьяра КПСС ЦК дунен халкъашта юкъе чакхдоахача гlулакхий хьамъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева докладах йолча пренешка къамалыаш дир: нн. М. А. Суслова — КПСС ЦК секретара, Д. А. Кунаева — Казахстана Компарте ЦК хьалхарча секретара. В. В. Щербицке — Украина Компарте ЦК хьалхарча секретара. А. А. Громыкос — СССР кхьча мехкашцарча гlулакхий министра, Т. Усубалиева — Киргизе Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. А. Гречкос — СССР оборона министра. Т. Н. Хренникова — СССР композитораи Союза правлене хьалхарча секретара, Ю. В. Андропова — СССР Министрий Советерча Паччахьалкхен кхеранзло лорахара Комитета председателя, П. М. Машерова — Белоруссе Компарте ЦК хьалхарча секретара, Ш. Р. Рашидова — Узбекистана компарте ЦК хьалхарча секретара, А. Ю. Снечкуса — Литва компарте ЦК хьалхарча секретара, Н. С. Патоличева — СССР арахьарча торговле министра, М. И. Клепикова — Краснодарски края Усть-Лабински района «Кубань» яхача колхоза комплексни бригада бригадира.

Деш хадлаш къамала дир КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева.

Пленуму массева раьза а волаш цу дешах соцам тlаийцар. Пенсе вахарца дувзаденна Пленумо КПСС ЦК Политбюро члена декхарех муньзавалийтар нов. П. Е. Шелест.

Пенсе вахарца дувзаденна Пленумо КПСС ЦК Политбюро члена декхарех муньзавалийтар нов. Г. И. Воронов.

Пленумо КПСС ЦК Политбюро кандидаталлара членалла вахихар Ю. В. Андропов.

Пленумо КПСС ЦК Политбюро членалла хержар нов. А. А. Громыко.

Пленумо КПСС ЦК Политбюро членалла хержар нов. А. А. Гречко.

Пленумо КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат хержар нов. Г. В. Романов.

Цу тlе ший болх чакхбаьнхьар КПСС ЦК Пленумо.

«КУРА» ХЬАЖКlАШ ХЬУВКЪАЕ

УКХ ШЕРА пхи бlаь эзар тоьн ялат даккха дош деннад Нохч-Гlалгlайчен колхоза-совхозашка. Дувца а эшад, из Iаламате доккхач бекхтонхамаи денхар долга.

Ялат дунхагlа денхарга бода тешшаме ниьк бе хьажкlаш кхоонга. Цох вай колхозийн совхозийн кулгалхой, специалисташ, механизаторашца кхийта дунха хи я. Масала, 1960—1963 шерашка Нохч-Гlалгlайчено колхоза лаьрхача хlара шера бlаь эзар тоьн фуальлыха хьажкlаш чуяхьар.

Ужх тlехьхьара шерашка хьажкlаш тесса йитар вайцига. Из кьаьста хьехьонч ужх цифраша. Нагахьа санна 1969 шера 44 эзар тоьн чуяе яле, 1971 шера 16 эзар тоьн мара яьзар.

Соахка, Iаьлымате халача шера, агротехнически приемаш йизза хьажкlашьчуна дунхача звеношка дина хьукъосабар «кура» хьажкlаш. Масала, Сунженски районе «Путь к коммунизму» яхача колхоза нов. Гордиенкос нулгалдеча звенос 150 гектарах хlаране тlара 45 центнер фуальлыха хьажкlий яьнхар, хlьта Шьаьле районе «Джалка» совхоза нов. Сандова звенос 400 гектарах хlаране тlара 40,8 центнер чуя. Наьсарн районе «40 лет Октября» совхозе юкъера лаьрхача цхьан гектара тlара 11 центнер мара яккхинзар, банъда, нов. Гелисханова звенос 150 гектарах хlаране тlара — 31 центнер чуйлаьр.

Лоащца аьлча, шийна лерттlа гlулакх дича: доагlгlача тайпара хий диллача, удобренеш тайсача, агротехнически приемаш кхоачашйича чlоагlа хьукъосабу культура я хьажкlаш. Дlадахаре шерашка шеаш дуйлийтача гlалатех кхийта а кхийта 1973 шера дунхагlа хьажкlаш дlае лаьрхлад республика колхозашен совхозашеи. Пилотнк кхсалагlча, хьодамбечча шера ялята лаьрхlа вайцига 33 эзар гектара тlа дlаоьргlа хьажкlаш, а 1972 шерачул 10 эзар гектар дунхагlа.

Хьажкlий кхаш шердарца цхьана хьукъосабу наьха санна лакхбе а беза. Из бекхтонхаме денхар дизза кхбачашде вlашtехьдергда хий дехача лаьтта хьажкlаш дунхагlа дlаюй а доагlгlача хана хий диллара терно йей а. Ужх шера цхьанна дича хилийта йиш яц соахка, цхьайочча районашна хиннар. Масала, Магlлабика районе хий дехача лаьттан хlара гектара тlара 4,9 центнер мара чуязар. Грозненски районе — 5,7 центнер, Гудермесски районе — 13,3.

Хьажкlаш дlае дина дlаболабеннаб Наурски района Ленина цlергlча колхозе. 20 апрель хьатlаяхореча цу боахама механизаторашца дlайийнаьр бархl бlаь гонтар совгlа. Уж квадратно-гнездовой хьисапе дlаюь цига. Черсий-Балкъарой хьажкlаш лелаорий опытах шерра пайда эца лерхl вай республикерча звеношца. Масала, лоаялхой опыт дика Iома а я, цар санна цу культура гlулакх а дош, хlара гонтара тlара 55 центнер чуца деш деннад «Горец» совхоза нов. Хаджимурадова звенос. Дика кийчаьча лаьттан тlа, квадратно-гнездовой хьисапе, толашагlдола фу а тоссаш сихбенна хьажкlаш дlаюш боахк совхозе механизаторан.

Уж балхаш ишшта дика дlадоладель республика дукнхача кхьча боахамашка а. Цига а хьажкlаш дукнхагlа дьаьче дlаюь хий дехнача кхаша, дикагlдолча лаьтташ тlа.

Хlинз иккгтердар фуд яьчна, из ла колхозийн совхозийн кулгалхоша, специалисташа хьалхалттарий опыта а агротехнически бекъонаша дlадехха тайпара хьажкlаш дlаор. Вlашtехьа мел доалча моттигашка лаьтан силосеи дlаюь хьажкlаш квадратно-гнездовой хьисапе е еза, хlана аьча ,специалисташа яхачех цо торе хулийт оасарах ихвш дикагlа цlендр а хьувкъан ланхагlа ахьбе а.

Колхозий, совхозий, юртбоахама районни управленой кулгалхоша, специалисташа, партийни организацеша дергига низаш оарцагlдаха деза хьажкlаш махулла сихагlа дlайийна яхара, уж балхаш дича механизаторашта юкъе социалистически яхь йоаржара, кхаина боархараша оасаре кхьхьарга мел ша хьалаш Iалашдара. Дикагlа гургдолча хьалтоха деза хlара звенос тlайица социалистически денхарца, хан-хаккхьа арахоца еза «молниеи», «къе тьагана листенаш».

Массанхьа а кьаьста теркам тlабахийта беза хьажкlаш ихьо механизированни звеношу гуйре чуерзаь яллалца йоха ца йохийтар, хьажкlаш лелаорий материальни стимулированни дикагlча тайпара, вlашtехььхьяккхара.

Хьажкlаш лелаорашта юкъе йьржача социалистически яхь потбаьнкарашта яла КПСС обкомо, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Советаи Облсовпрофан карара кюра тела Цlе байраех оттаьлй. Из лургьи хий дехкачун поаьнкаш юхе ухначеи лаьттай 150—200 гектарах хlаране тlара 50 центнерах кlезигагlга йоаьшаш фуальлыха хьажкlаш чуеначоь, е 200—250 гектарах хlаране тlара 400 центнер силоса хьажкlаш чуенача механизированни звенона, хlьта ихьча районашка хий дехнача из миссеи долча лаьттан хlара гонтара тlара 35 центнер фуальлыхан 250 центнер силосан хьажкlаш яьхача звенона.

Семен Михайлович
БУДЕННЕГА

Веза Семен Михайлович!

Хьа 90 шу дузача сийлахьча дийнахь Хьа юбилейн Хьона дина деза совгlати дахьнала дуцаш дег тlара левца боанех аз Хьона, революционни тlамашна гlорвазнача ветерана, хьалнъа турпала Сийлахь-Бонихча Дай-мехка тlема бирсача деношкарча тlом тlара чемпионста.

Дег тlара лов сона Хьо, тха воза доттагlа, тlах аьнна, за йlаьха йолаш, ираз долаш вахар.

Мархlа волл аз Хьо.

Л. БРЕЖНЕВ.
1973 шера, 25 апрель.

МНР ДЕЗАГlА ДОЛА СОВГlАТ— С. М. БУДЕННЕНА

УЛАН-БАТОР, 25 апрель. (ТАСС). МНР Сийлахь - йоккхача халкъа хурала Президиума Указагlа Сухэ-Батора орден ешlай советско - монгольски доттагlала Общества Центральни правление председателя Советски Союза Маршала С. М. Буденнена. МНР из дезагlа дола совгlат деннад цунна монгольски халкъа пергlатои кортамукъаьлеи дорлеченн чlоагlъечеи, МНР-енеи Советски Союзан юкъера вежарий доттагlали айхха цхьана хlара леладу гlулакхаш доагlгlаделча а чlоагlделча а тlехьаьна доккхий хlамаш карагlдувларахи вьча дийнахь денз 90 шу дизарца дувзаденеи.

Л. И. Брежнева ФРГ посол тlаэцар

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева 26 апреле тlаийлар СССР-ера ФРГ посол У. Зама. Посола Л. И. Брежневга дlаелар ФРГ федеральни канцлера В. Брандта яйта послани.

(ТАСС).

ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯРА КПСС ЦК-ас ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕ ЧАКХДОАХАЧА ГlУЛАКХИЙ ХЬАКЪЕХЬА

1973 шера 27 апреле КПСС ЦК Пленумо бьа соцам

Парте XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра хьакъе КПСС ЦК-ас дечча дунен халкъашта юкъерча балхах-новкъостаа Л. И. Брежнева яьча докладага ла а дийна, йийца а йийца, ЦК Пленумо бlарчча а бизза а могабу дерригача дунен тlа чlоагlа маьшарг коммунизм хьалъеш доалача советски халкъа тешаме кхераьзлен Iалашъяра тlехь Политбюрос бьа болх, уж декхарадаь кхоачашдеча нов. Л. И. Брежнева ше лаьца докхха дакъа белгал а доаккх.

Пленум йизза раьза я КПСС ЦК Генеральни секретара дунен халкъашта юкъерча хьалъ йолча доклада тlа яьча анализа, КПСС дунен халкъашта юкъе деча балха хьакъехьа цу тlа оттадаь декхараш дизза доагlаш хlлар белгал а доаккх.

Советски паччахьалкхен бокхача низаца а авторитетаца а, из дерригача халкъо хьаллоашш-хларга чlоагlдо дунчача КПСС хьинарерча, инициативни йолча дунен халкъашта юкъерча политикаг новкъостал ду дунен хьале позитивни хlамаш карагlдалара. Дикка чlоагlъеннаб социализма вежаршка долча мехкий позицеш цар цхьоагlон, лакхъенний дунен халкъашта юкъерча событеб лелама еш йола цар бартлагlча политика влияни, шерра могаьб тlаийний тайп - тайпара социалистически строй йолча паччахьалкхений отношеней норма лоарlа машаре дахара принципаш, «шийлача тlемагlара» кхоккхаь дlабалагlга дерзаш латт, Дlаььккхай Въетнама духьалара империалистически агресси.

Цунца цхьана Пленумо цlакха а теркам тlабохийт хилдинза фелал йолаш хиланза дергдоаш хилара а-мехлагlа дале а имперализма агрессивни, реакцини гlоларашца лехараш юха тоха кийча хилара а.

Пленумо Политбюрона тlадул тlехьа тlайоагlача хана а КПСС XXIV съезда къоастабаь арахьарча политика ниьк хилдинза кхоачашбелга, уж Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева яьча докладо положенеишен выводашцен хьалхе а лелаеш, машара программа йизза кхоачашъяра тlехь къосам лоаттабелга, дунен халкъашта Iалашъяра хьале карагlдьяьна дика кувцамаш талхардговца хlама делга. Из дара дуккхача дахьке гlо лерга вай партеи паччахьалкхений викалашца дружба кхераьзлен ешаш йола духьалара контакташ дlахо яхьаро.

КПСС-а дерригача дизза дарг мел доацар дергда социалистически паччахьалкхенаш дlахо а кхотаяра, царцара массе а оагlоpахара вежаришка дола буьзаш чlоагlдараи шерлараи. Къаьста лоарlам болаш отт социалистически экономически интеграце торонех мамогта духьагlа пайда эцаре, дlалекхаи дола СЭВ мехкашцара вlашtа лелаору экономически гlулакхаш агрдалъяьккха тоадела, во гlо дерга социалистически содружества экономически оборонни низ дlахо а чlоагlбога.

КПСС могаду советски халкъ вьетнамски халкъана барт-цхьоагlо йолаш хилар, мамогта гlо а дерга Индокитае машар оттабара.

КПСС цкас дерхl, машаре дахара бакъдола а шийна теркам тlаоэаш а масал хургдола Европе кхеранзлени вlашtа гlулакхаш лелаорен тешшаме система хьяра эшаш дола хьалаш хьахиннад, аьнна. Цунца дувзаденна Пленумо принципиальни лоарlам бу юкъараевропейски совещани толаме чакхъяьнхара.

Пленумо къоваблбу кхийола социальни строй йолча паччахьалкхенашца машаре дахара принципаш тlа Советски Союзо лелаору гlулакхаш дегlакхулар, хlьта цох дунен политика і позитивни тенденцеи шерърап чlоагlъяран лоарlаме хьал а лоарlхl. СССР-о цу мехкашца леладу вlашtа гlойле йола арахьара экономически бувзамаш чlоагlдаро, цу нахьча тlа гучаюлача кердача торонех пайда эцаро новкъостал дергда машар чlоагlбога, хlьта из вай халкъа хьаштаца дlа ма дехха ра а яь.

Пленумо дерхl Азе, Африка, Латински Америка паччахьалкхенашца леладу гlулакхаш дlахо а дегlакхулаиза дергдаш, аьнна; израильски агрессена духьалара къоасане Iарбий халкъий закончи бокъонаш хьаллаларг, ООН-а кхеранзлен Совета йоаллаш болча резолюцеге хьежжа Гартарча Малхбалера конфликт къоастаяра КПСС-о лелабу ниьк могабу.

Пленумо дика а хеташ белгалдоаккх КПСС-он Советски паччахьалкхенон машара Программа чакхъяьккхара леладелча гlулакхашца марксистско - ленински партешн массовн общественни боламашн солидарность йолаш йолга. КПСС-о, хьалхарга а сана, империализмаца лоаттабева къоасане, дунен халкъашта юкъерча ший ерригача политике дергдга чакхйоахаргга социалистически, ленински курс, кортмукъа хилара шоай бокъон социальни прогресси бахьанне къоасам лоаттабу хьалкъаш хьаллъаш царгда.

Марксизма - ленинизма принципаш тlа коммунистически болаш политически илейнн кхотабеш дерргlа хьайоагlача КПСС ЦК-ас дlахоёт вежаришка йолча партешца цхьана цу тlа кхачара тlаерзаяь хоадамболлаш бола мипиативаш чакхъяьна ше хийча йолга.

Пленумо белгалдоаккх, социалистически мехкийн дунен коммунистически боламен цхьоагlонна духьалара, дунен халкъашта юкъера кхокхам тlакьабара, машар къаьстдолча паччахьалкхенашен халкъашен леладелча гlулакхаш духьала КНР кулгалхоша тlеIерта лоаттабева къоасано. Пекинно чакхйоахача антисоветски курсе машарен дунен халкъашта юкъерча социализмаи гlулакха зе делга.

Пленумо бакъду Китайца леладелча гlулакхашца КПСС XXIV съездо белгалбь ниьк дlахо а дlабахьа. вай парти лаьрхlа хилар.

ЦК Пленумо коммунисташ, СССР дерригача къаьстамгlой тlахьех КПСС XXIV-ча съездо къоастаяь ерригача планаши задаеш кхоачаш а тlех кхоачаш а яра, кхоалаг1ча, хоадамбеча шера хьинаре къастегарча чlоагlга заард йоллара, халкъа боахама дерригача доакъой эффективность дикка лакхъе гlортара, арахецача продукце дикал лакхъара.

Дальеина долча берката, лакха саххетам хилдира, дог шена кхьехьарга, ленински партена гонахьа кхотадалларца советски халкъо машарн здаиий социальни прогресси Iалашъяра дохкха дакъа лоаларца.

Нохч-Гlалгlай АССР къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хоржамаш дара городской хоржама комиссе состав чlоагlъярах дола НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«Нохч-Гlалгlай АССР къахьегамхой депутатий районна, городскоЙ, поселкован, дуьлли, станични, юртий Советаша хоржамаш дарах йолча Положенеи» 34-чен 35-чен статьашка хьежжа къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хоржамаш дара городской хоржама комиссе составаш кокъьхьолба общественни организацеш, общественни, къахьегамхой коллективаш викалаш:

Городской хоржама комиссе председатель — Асхабалиев Ахмат Асхабалиевич — Грозненски городской коммунистически организацеган.

Городской хоржама комиссе председателе заместитель — Ведерников Николай Иванович — Къахьегама Щечо Байрахь ордена Ленина цlергlча Грозненски механизаторашца дlахо а дlабахьа Грозненски механизаторашца дlахо а дlабахьа завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гlулакхерча нахагара.

Городской хоржама комиссе секретарь — Усанова Мария Петровна — Грозненски механизаторашца Ислама-тохкама института болхдошкара, инженерно-технически болхлошкара, гlулакхерча нахагара.

ГОРОДСКОЙ ХОРЖАМА КОМИССЕ ЧЛЕНАШ:

Вовненко Татьяна Ильинична — Грозненски шийла производственни объединенеи болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гlулакхерча нахагара.

Ибрагимов Ирбан Ахмедович — Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гlулакхерча нахагара.

Кекорков Александр Эммануилович — Эскара, Аванцена, Флота Новъосталла дара ший Лоlамерча (ДОССАФ) Заводской районни организацегара.

Писанко Валентина Георгиевна — Кьиабаседа-Кавказски машинизъка Грозненски вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гlулакхерча нахагара.

Пуховицкая Людмила Аркальевна — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Грозненски городской организацегара.

Сулаева Вера Евгеньевна — Старопромысловски районни комсомольски организацегара.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
К. ОЗДОЕВ;
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

ЭРГАБАЬККХА ТОАБЕ КАГИРХОШТА КХЕТАМ БАЛАРА БОЛХ

Чакхъяьнарча ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома III Пленуме йийцер КПСС обкома Х пленуме итоггаш кагирхошта идейно-политически, интернациональни, атеистически кхетам дулла дикагІа ваШтІехьахкхара, кадраша бу болх тоабара, комсомольски комсомольски организацеш кулгаллелла чІоагІдара областной комсомольски организацена хьажаяьна дата дехьарна. Цу хьажаяьна докладе дийр ВЛКСМ обкома хьалхарча секретаре М. О. Бузуртанова.

Докладчика белгалдаьккхар, цхьаьнакха комсомола горкома пи, райкомаша, хоттьяларча комсомольски организацеш беш болх болх КПСС XXIV съезцон ВЛКСМ XVI съелпо ДІа ма дехьара ца хилар.

ВЛКСМ Наьсарен, Сунженски райкомашен МагІалбика горкомоя кулгал мела лоаттадар, комсомольски колранш дистинн хьажоржеш, из болха ВЛКСМ-на ВаШтІехьа, царна кхетам луа цІенхаштта кхоачамбоацараш хилийтар бахьан долаш цу районашкарча комсомольски организацеша болх лелара лел, кагирхошта къаьхьегама кхетам балора болх. Из бахьан долаш дукха кагІ нахи меКкарийн цхьаьнатаьь денаш боацанн болх ца беш леладу ба.

ЧІоагІа айдаь дийнар пленуме докладчика а, цуз тІехьаГІа къамаьл дьяча ВЛКСМ Наьсарен райкома хьадхарча секретара Р. Варахоева. ВЛКСМ Грозненски горкома шоллагІча секретара М. Гайсанова. ВЛКСМ Сунженски райкома хьалхарча секретара В. Чекунова, ВЛКСМ МагІалбика горкома пхоалгІча секретара Л. Шестопалова кагирхошта интернационални кхетам балара баллах.

Интернационални кхетам балора хьакъолча комсомольски организацешка духхьара каттарниг жоший байренаш чаххъяьхарах хьоачамбу, кагийча наьькеп мехкарийн коммунистически кхетам хьахургболча — тайпара хьалла система йолаш делабар из болх.

— Вай къаьстта теркам тІабаЬхийта бекз, — аьлар № 20 йолча школа комсомольски организацеш секретара нов. Л. Семиковас, — ленински кІаьнан политикина пропаганда еча хана беранта дезале нийса кхетам баллятара. Цхьаьболча лаьцен нохчийн школ беранта истарех лаьца дуцаьча хана къаьнан социальни кортмукъаьт боаккхаш шоай дахьлъо лаьцна боарам боацаш доккхаЬа лоарХаш хуй. Цунна цхьана кхыча вежарашца долча хьалхаша лоаттабаьча къаьсама къаьнарГІен кІалифицированнин хьалхе беза атеистически болх, цар тІагІерггта къаьсам лоаттабе беза реакционни традицеш оамалаццен, Советски Ьаьлата организацина дина тоабай хаца гІуллакхдатта дина бечарг новкъосташ диаза дарцаш. Катирхой ваХара советски обрядаш тразиеши дукхагІа хоъькъаьхьа оамаьк уж чулоолам болашни баьнна бу сценаш тІЗоазин хургйона гІуллакх дина дарцаш. ДІаяхача замах хетьадинча гІуллакхдина лоаттабоча къаьсамаг кайра кайда из болар керттерча дахе из болх приполнейнои, хьаьта цкъаза формальнов бен хилар да.

Дыша къаьсам лоаттабеча аьттуя боалаш лелардан нагаьл сапна вай тоЗмостенна сог йоаьлер, бер хьаьлгІо белгалдаьккхар, паспорт хьаьдар, Советски Эскаре кагІ нах пакъаьйтар, болхлой классе катирхой дІайийбар сапна йола советски обрядаш шерра вахара хоъьа ца къуаьле.

Цхьаьна терком тІаьхьийта безе катирхошта интернационални кхетам баларг. Из болх дукхе а хьаьа формальнов делабу. Цу хьакъеха нохчийн гІалгІайн меттала лекцеш, беседаш ешар. Промышленни предприятеьккарча нохчГІалгІай къамел болча белгалдаьккхар, паспорт хьаьдар, Советски Эскаре кагІ нах пакъаьйтар, болхлой классе катирхой дІайийбар сапна йола советски обрядаш шерра вахара хоъьа ца къуаьле.

Пленуме белгалдаьккхар, исторически событеш общественни процессаш маЬан деча хана цкъаза классови дош ца къоастадеш мотт ишан пийлу, таьина хьалха дІаяхача замах вІеалаяьнан ю, хьаш. Нилмйнен литературни пи балхаша нохчийн ГІалгІайн халкъъ истори классаш йоаьшаш Хьаьта Нохч - ГІалгІай республика къаьхьолаш а, цхьаьнакха ИЗ дегІаЬаогІаш а классови къоастам боацаш чакхъяьнаш ала гІерташ мотт ишан хиннаб. Цу ГІуллакх четаьш пленуме тІаьхьа кІеанга я. Из дерриса катирхой классови кхетам хьабаран уж патриотически интернационални ши уйлаш болаш хьакъеха ТІалгІай къамаьл денаш боацанн болх ца беш леладу ба.

— Вай къаьстта теркам тІабаЬхийта бекз, — аьлар № 20 йолча школа комсомольски организацеш секретара нов. Л. Семиковас, — ленински кІаьнан политикина пропаганда еча хана беранта дезале нийса кхетам баллятара. Цхьаьболча лаьцен нохчийн школ беранта истарех лаьца дуцаьча хана къаьнан социальни кортмукъаьт боаккхаш шоай дахьлъо лаьцна боарам боацаш доккхаЬа лоарХаш хуй. Цунна цхьана кхыча вежарашца долча хьалхаша лоаттабаьча къаьсама

Докладчика а, цуз тІехьаГІа къамаьл дьяча ВЛКСМ Наьсарен райкома хьадхарча секретара Р. Варахоева. ВЛКСМ Грозненски горкома шоллагІча секретара М. Гайсанова. ВЛКСМ Сунженски райкома хьалхарча секретара В. Чекунова, ВЛКСМ МагІалбика горкома пхоалгІча секретара Л. Шестопалова кагирхошта интернационални кхетам баллятара.

Пленуме ВЛКСМ горкомаикара, райкомашкара, хоъькъаьнарча комсомольски организацешка духхьара каттарниг жоший байренаш чаххъяьхарах хьоачамбу, кагийча наьькеп мехкарийн коммунистически кхетам хьахургболча — тайпара хьалла система йолаш делабар из болх.

— Вай къаьстта теркам тІабаЬхийта бекз, — аьлар № 20 йолча школа комсомольски организацеш секретара нов. Л. Семиковас, — ленински кІаьнан политикина пропаганда еча хана беранта дезале нийса кхетам баллятара. Цхьаьболча лаьцен нохчийн школ беранта истарех лаьца дуцаьча хана къаьнан социальни кортмукъаьт боаккхаш шоай дахьлъо лаьцна боарам боацаш доккхаЬа лоарХаш хуй. Цунна цхьана кхыча вежарашца долча хьалхаша лоаттабаьча къаьсама

Докладчика а, цуз тІехьаГІа къамаьл дьяча ВЛКСМ Наьсарен райкома хьадхарча секретара Р. Варахоева. ВЛКСМ Грозненски горкома шоллагІча секретара М. Гайсанова. ВЛКСМ Сунженски райкома хьалхарча секретара В. Чекунова, ВЛКСМ МагІалбика горкома пхоалгІча секретара Л. Шестопалова кагирхошта интернационални кхетам баллятара.

Пленуме ВЛКСМ горкомаикара, райкомашкара, хоъькъаьнарча комсомольски организацешка духхьара каттарниг жоший байренаш чаххъяьхарах хьоачамбу, кагийча наьькеп мехкарийн коммунистически кхетам хьахургболча — тайпара хьалла система йолаш делабар из болх.

— Вай къаьстта теркам тІабаЬхийта бекз, — аьлар № 20 йолча школа комсомольски организацеш секретара нов. Л. Семиковас, — ленински кІаьнан политикина пропаганда еча хана беранта дезале нийса кхетам баллятара. Цхьаьболча лаьцен нохчийн школ беранта истарех лаьца дуцаьча хана къаьнан социальни кортмукъаьт боаккхаш шоай дахьлъо лаьцна боарам боацаш доккхаЬа лоарХаш хуй. Цунна цхьана кхыча вежарашца долча хьалхаша лоаттабаьча къаьсама

Кольски заливера Мурмански порг — вай мехка къьлбаседан форма коь нагарадо. ХІара денна тайп-тайпарча мехкий байракхаш тІайолча итташ долча кемаша яхораш Іохеш цуп причалашка. СУРТА ТІА: йоккхий трактораш Іойохаш дитт.

С. МАЙСТЕРМАНА сурт. ТАСС фотохроника.

ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома III пленумера

ГАЗЕТАШ — ШУН ДОТТАГІИЙ

1973 шера шоллагІча ах шера газеташта яхуьй ба ХІаиз Нохч-ГІалгІайче. Тахан оаха дуьй «Правда» издательствас арахецна кхаь газетах.

«ПРАВДА» — МИЛЛИОНИЙ ГАЗЕТ

Дукха газеташ арадуьлл Советски Союзе. Царна юкъе эгІара чІоагІагІа хоаттам да «Правда»-КПСС Центральни Комитета органа.

Бодалой газет «Правда» арадулла золделлачул 1912 шера 5 мае. Из ши ваг мехка дешар терригача халкъа цІей — кепайоазон Ди хиларах тарра.

Нохч-ГІалгІай республике тІехь-тІехьарчу дукхагІа хул «Правда» дотгагІий. ХІаиз из ялеш ца 26735 саг. Цул совгІа, зарааш болча наха йайу «Правда» кпоскашна а.

Коммунистически парте деларга идеологически гера а къаьхьгамой коллективаш пропагандист, агитатор, организатор жинграх тарра хІаиначуа хьалхика къаьстта лаьклу «Правда» доахІам. КПСС XXIV съезда решенеш материалаш, нйделагІча пятилетка Дорогхаьнашти хІара денна пропаганда ер, коммунизм хьалъеча карагІдуьлахоч къаьста а тошаеш а йадар, партен Советски правительствон лейпски ар хьарча политика доаха толамаш ДІадоаьнйтар шоай кертера дехкар .ерзаІ правдистаца.

Уьх пархетере халкъа ю боахама дерригача дбакъоаьна шерра юкъеъкхъьаьш латт комплексни материализация а автоматизаци. Из бахьан бо доаха хьаьуст кегда профессеш. Цудухьа редакце юкъеЬоалаяьй «Сердача профессех» яха рубрика.

Мехка карагІдуьлларех дувцача хана, редакци гІерт советски халкъа кугладеллеч цуна шийса халкъа къаьстам тоьлчеч вай парте чакхдоаяца дерриса тІулакхаш ДІадоаяйта, вахара мусее а доакъошка парте доарХам дакхлуьра хьакъокхо. «Правда» тІа, хьалхагІа а сецна, ненадетгарца Коммунистически партен Советски правительстван доарХзмегІдола документаш, сонсамаш, марксистски-ленински теоре актуальни денаех йолча пропагандистски статьяш, из дерриса дувцен хьалхашта юкъеъкхъьаьш а событеех, вежарашца долча социалнзма мехкий вахарах.

Ленински «Правда» газета ши сонех латт ахьча, из латт къаьхьегамхошта пун эйхха буьзамаш дикарах. Редакцера ХІара денна долагІа 1200—1300 кхаьат. Правдистаца лаьрхІа Іомадаь уж, хьож шарца. Газет дешарий писмой тІадоаяйта цхьа номер яра ялар. Къаьхьегамхой писмоша тоьро хилийтар доарХзмех темаш юкъийта, цар дахьа хозмех къаьлъ корреспонденци, очерк, фельетонаш, репортажаш.

«Правда» тІа дешарий Нохч-ГІалгІайчеех дувцаш йола материалаш а.

«Правда» мара газет дап — вай мехка 10 миллион тираж а йоаьш. Аьа оагІув болаш арадулаш. Материан тІара 43 гороз кепатох цун. Из бахьан долаш москвичий а санна ГуЬрийна керда газет ледара йиш я гаьнарча городашка бахача пьяха.

«СОВЕТСКАЯ РОССИЯ»

«Правда» издательствас арадеш Российски Федераце заларах дувцаш дола «Советская Россия» яха газет. Из къона да. Цо дувц РСФСР автономни республикий, крайй, областий экономика, культура, дегІаЬогІаш, цига хуьлча событеех.

Йоккха я Росси! Цхьа барт боалдан дах дуьн хьакъеш. Цудухьа газета оагІонера тІа дуккха а хьаьу къаьхьегамхой толамех. Редакци гІерт экономика, культура, ІнІмй дешаех кІоарта ялле, газето кадеткха концепт хоаттамега социальнО-экономически пробдемаех йола ІнІмакой, бохамаш, партийн, советски кулгаллой статьяш.

ХІаиз эгІара керттерола лелахар да яйслаГІча пятилетка пиланан толаме хьоачанъяр. Дукккча колдистанашка хоамаш уж дикагІ йолча болхдоцеш ахара, хоштеп карагІдуьлларех дувцаш. Хьалхалатгарий опыт цара йоаржаю газето.

Нохч-ГІалгІайче хІара шера дукхагІа чІо из газет дешарш, хІаиз из яздаьл 14,5 эзар саго .

«СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ИНДУСТРИЯ».

Дукха ха йоаьццан «Правда» издательствас эгІара а, ненадетгарца халкъа боацаннера дерригача доакъошкарча болхлошта лаьрхІа дола «Социалистическая индустрия» яха газет.

Техницески прогресса лардв тІа промышленни производствах эффективность лакхъяра, управленеи планировацеи система хетабоацан тоьара, къаьхьегама оасарде лакхъара парте решенеи кхоачамбаца / берриге къаьхьегамхой оарцаГІокъа газето?

Сенех хьоу газето?

Хьалдарга оагІон тІа дул производствен Іилман, къаьхьегашта, инженерно-технически болх, дола дойхІамера денаех гІатет денарапата а журналисташа а яъьеь материалаш. Уьказта хул, мехк а, дошлоа дехьара а керда хоамаш.

ШоллагІча оагІон тІа боахамен партийний кугладелла. Цхьаьнакха, инженерно-технически болх, денаех, редакце журналисташа кхачъяь тайп-тайпара материалаш.

Кхоарагіча оагІон тІа газето хІара дийнаь пурт рационализаторийн изобретателин балхах, тайп-тайпарча проблемеех болх дискуссеш, консультацеш перепискен, бетта кхоаза арайоаь политинформаторашен агитаторашен лаьрхІа материалаш, беттта цхьа — жоьрмалерчеп лектораш.

ПятьлагІча оагІон тІа кІира писка араЬоал рубрикаш «ШолгІа автомобилан сахьат», «Керда товарашца», «СалоЬана сахьата», «Спортмашка», «Олаь». Цу оагІон тІа кепатех фельетонаш, цхьаьтурин публикацеш, судебни хроника, спортнин информаци, кхыкяраш а.

Мишта яхьу цу газета шун республике? Наьна хаза 1972 шера 1 январе 2400 саго из яздьлаьле, 1973 шера 1 январе яздьлаь 2640 саго. Из кІеанга да.

«Правда» напреполо пешаш я общественни лаьсаш кепайоазун доаржаьдеряш, «Союзпечата», бувзама болхлоша, предприятеш, колхозий, совхозий, лаьтера де, шара заведеей коммунистана «Правда», «Советская Россия», «Социалистическая индустрия» яхча газетех шоай балха тІарча шоай поьсьбетата дувцаркхиларах а 1973 шера оцаьлча ах шера уж дукхагІа доаржаьдена дакъолодацаргларах а.

А. КУЗНЕЦОВ,
«Правда» издательства викал.

Къаьхьегама ЦІеча Байрахха ордена Ржички вагоностроительни завода экспериментальни цехе хьажьяний «ЭР-200» яхча сиха делача электропоезда кхо кузова. ХІаиз стенде поезда керттерча вагона кузова чІоагІалла мишгай хьожаш тоххамаш долладаьл. Ер шу чакхдоаллаш 14 вагон йолча сиха лела электропоезд. РВЗ ковра арайрша делаш тоххамаш дара.

СУРТА ТІА: «ЭР-200» яхча экспресса керттерча — вагона кузов тоххамбеча стенда тІа.

Ж. ГРАБИЦА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦІЕЙНА НАКЪАБОЛХАШ

Цхьоалагіча майна сийлена накъаЬодн Нохч - ГІалгІай сименски завода коллектив. Уьх шера ба биъ бетта плап 24-ча апреле кхоачашйир цо. Биъ бетта задней совгІа дукхха тайп-тайпара продукци арахецарга завода болхлоша.

Майна хьалхарча социалистически яхье хьалха латт М. Парагульговен А. С. Акимовен кугладелл йолча цехий коллективаш. Продукци дукха арахецарга совгІа из дика хьаяра тІехьа чІоагІа къаьсам лоаттабу цу цехий болхлоша.

Ю. ЮСУПОВ.

ДОККХИЙ ХІАМАШ КАРАГІДИЙННЕИ КЕРДАЧАРГА ДОГ ДОАХЕИ ХА

ЦхЬОАЛАГІА МАЙ — къаьхьегамхой дукхи хилийтаьш тІа юкъера цІей. Цу дийнахьа ерригача континентаьшка баха миллионаш дешархой ерригача байракхийца городийн юртийн улицашка арабарбба, цар гоЬтартьа машара, пергіатон, социальни прогрессера тІехь лоаттабаь къаьсамера вежарашца йола солидарность.

Хіара шера шеолу цар муґІераш — хІаиначуа заман дунен къаьлъашта юкъера арене изаш дІа-юха деккъадераш дарбе.

Вай дахаш дола дуне оалангара денз хьвщаденнад, хІаьта хІаиз хувцалуш а латт, 1917 шера Сентлаьл-йокха Октябрьски социалистически революци хинначул тІехьагІа социализмо хІоттургьа-ний общественни дегІаЬаогІ оамаьл дунен хьалъашта юкъера ГІулакхан къастадеча социалистически мехкий, дунен коммунистически молодежни движени, империалистически низий лоарІхІам. ТІа-ла лаьклуш латт. Из къьаьста къьаьсех уьх тІехьарчу хана хиннача событеша.

Ши шу мара дьяннадац Советски Союза Коммунистически партен XXIV съезда машара Программа а дІаяхийна. Цох хиннай доґуйла цІена мел йолча адамий программа, цо тІехьагІа аЬнин кьй машаран дунен хьалъашта юкъера керамазен дузьа лоаттабоча къоьсама лелама.

Цу шерашка яра къоьсамаш лаьттар мацар хьаьтдолча, прогрессивни низаштеп, тІема а ревапце а низаштеп юкъе. Из къоьсам чакхбаллар машара ГІулакхо йоккха котало а йоаккхаш, Дуккхача шерашка санна дегІа тІара зулам гІотташбеш а нах боабеш а чуетташ бонбаш а йоацеш оркестраша цІей дездеш тІарча хІаиначуа ба, йоаккхаш ларам баьккхаш, цІей дездеш ГІулакхо йоацаш,

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА–ХІАРА ДЕННА ТЕРКАМ!

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА БЕЗА

Воча хьалашка хьайбашка Іа даккхийта дезаш хилар тха район оьздбан хьайбан леладеран ухх шера. Тотьамболаш дацар Іалашъеш доаккар, кІанта Іа а пийла хилар. Цхьабакъда, халонех ца кхеташ, кхоачамбоаларалла къовсаме бахьана хьинаре кхъьайийча района хьайбан леладеран толамца кхоачашІир пачхьалкхенга хьайбай продукци йоккъа ре ийсаІеча пятилетка кхоалаІеча, хоалам6ера шера хьалхарча квартала планаш.

Иштта, пачхьалкхенга дулх доккъа план 112 процент, шура йоккъа — 110,3 процент, фуаш доккъа — 140 процент. КІанта район Іолла ухх шера хьалхарча квартале хьалхарчу кварталера 485 килограмм шура йккъа езаш бар ферма доярхаш. КІанта цар хьалхарчв кварталге хІара кхоабаха Іаттазарга кхкка шура 539 килограмм хилар. Из толам баккхача планаш кхоачашъярал совгІа шолй декхарш тІехьажа кхоачашдо дукха доярхаш ба районе.

Кхъьста дика толам баьккхар района доярхашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхе пьяккха («Ингушский» совхоз «Пятилетка» совхоза Іаттазара 169 килограмм мара шура ца яьккха «Кавказ» колхоза кхоалаІеча фермэ доярха Ильясова Бикату, 110 килограмм шура яьккха ца бригадера Гулаева Салимат, кІара бештача Іаттазара 156 килограмм мара шура па йоаккхасена «Ингушский» совхозера Шалхаличева Люба, плаи 400 грамм хинчаа Іаьсьашта 265 грамм мара дулх тІакхетийта карагІ ца йолаеча Іаьсий леладеран «Ингушский» совхозера Одитова Мотеи, Даурбекова Розеи, кхьбараш.

Дукха кхо ч а м б о а ц а р а ш пийсолийт: район доаккар Іалашдеи. ёІаз бахьан долаш вІашТехьалалар боахамакка хІара шера тешамбола, дика доаккара бозза вІашТехьяккха. Хіанта дика доаькара базе па хІлча торо хилар хьайбан чуоттадаь лоаттадеча ергирача хана уж цкъа, оттаяча рационара къежка кхаба. Іалашдь доаккар тоъаш на хилар бахьан долаш хьайбашта рационаІа дала деза доаккар оозде дезаш хул Іан тІехьарча бетте ёІастан юхъеи. Из тІулакх чІоарІа Іаткъ хьайбашкара йоаккхача продукцена, новкъарло ю паччхьалкхенга хьайбай продукци дІалаІара планаш кхоачашъеш. Хіанта из кхоачамбоашІр юстардакхкхара, тешаме доаккара база вІашТехьяккхара торо луш дика резерв я доаман дахІеташ. Цхьа дукха буц юс пайда па энаш. Цудухьа уж шера ну дахІеналл па доаккар Іалашдара теркам тІабахийта беза районе.

Партеп правительствап боккха терКам тІабохийт хІапт хьайбаш леладеча хІара боахане хий дежа кий культурни дахІеноаш хьинре. Цу тІулакхо доккха новкъостал дергда доаккара база чІоарІа ра а хьайбай продукци яккхарга дІалодар доклапа а.

Цу резервеех бизза пайда бакхха хьажа беза боахамий кулгалой, специалисташ. Цунах тийна хургда хьайбай продукци яккхар пан из паччхьалкхенга бохханан чух шерара а ийсларІча пятилетка а планаш кхоачашъеш.

А. ЦИЦКИЕВ,
МагІалбика района юрта боахама управленге • керттера зоотехник.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Амударьях Джейуи оал халкъо, вайпа-на меттала дьыккхача цу деша маІан «Ульяновлина» яхаш да. Сатем боаиаш ций овмад йолаш долча цо цІьахьа дага а, доаш хувц ший ниКъ, ший юхь гонахьарча юртапта тІахецара кхерам тІа а боссабеш. Хий кхоа кхоьлара балхан деш да хІапа «Чарджоуснемводстрой» треста ГІишъдолой. Цун хьарсан шиберига. Кхеранеріа йолча моттехьпка хина сунташ етт, хьарсана керда участкан оаьх. Ташрабат яхача поселкана кххё оттара йоккхаІІйола суят тохаш латт. Хіанчуа тІехьаІа дена массапа а Амударья чура хий ухарлолаш керда хьарсан дьыккхаш.

СУРТА ТІА: суят тохаш латт. А. САПАРОВА суперт. ТАСС фотохроника.

ХЬАЖКІАШ ХЬУВКЪАЯРГА БОДА НИКЪ

Масссех шера кхеЬей аз хьажкіаш, уж дика кхеара йоккхий торопаш я.

Дукхаха шерашка Іоаьыча опытах сона гучадьянад моллаты культура кхеара дика хьалаш Іалашдича цун хьувькъан боарам боацаш хургІилар.

Шалински района «Джалка» совхозе звеньеводка А. С. Зармаева, Джамалов Тагіфка цхьана хенахь 1961 шера 402 тектара тІа дІайийнача хьажкіех хІаране тІаьа 65—67 центнер фуалькыха хьажкіаш чуера.

Цу хана деза вай республике изаал хьажкіаш йьхаш иъ санача йоккхача майда тІаьра.

25 шера аз болх бахьа Украине боккха терКам тІабохийтар хьажкіаш кхера.

Сайна бІарга а вайнах сона, кхамал а дьа из Украине тІоравьяна волча Социалистически Къахьегама Турпалца, Паччхьалкхен преме лауреатаца Озерный Маринка.

1949 шера цун звенос хІара гектара тІара 224 центнер хьажкіаш яхар. Ала деза, цо санна хьувькъан дунен тІа кхеБабоашцига.

Зембакьяхача сона гучадьянад Украине санна вай Нохч-ГІалгІайене а хьажкіаш кхеара цхьалонг ю иа хилар.

Хьажкіаш тІаданаш лакха е лоха худ, цар тІаьа хьажкіаш совгІа е кІеиигарга цун лаьттанца тІеоаьл хилар. Уладовеш топсарга, кхиздоа Іунал дарга хьежкіаш.

Техкача гучадьянад сона цхьан тІадама тІа яхиега хьачаца хьажкіа хьаоуларга.

Хьувькъан лакха хилара бокъкача хьажкіаша, ма бахьа кхо-ча культурел дукхха дуккаріа хьувькъан а ду цап, цхьабаьлча кхоча культурашца ийсларІча дукхаріа хий ши ёьажкіашца.

Кхаьста дика дегІаенача хьажкіаша цІийахьи фий бузачех яна.

Цу хана дика дегІаенача хьажкіаша цІийахьи фий бузачех яна. Цудухьа из ха хьатІахкачале хІоачамдалар хий кІачийта деза лаьттанга. Из ца дика хьувькъан чІоарІа хоалучабоалаш цІийахьи фий ши

Доазол дехьара

«КІИРА КОТЛЕТАШ ДОАЦАШ»

Кавказа кхачан тикашта хьалхашка латт «Дулх ма эцалаш», «Бойкот е лаккача маьхашта» аьнна тІэкъадь плакаташ бе доахка нах.

Дулх даа йиш ца хилара шортта бахьанаш долиш ба канадашн. Нагахь санна цкьалолча кхачан товарий мах укх тІехьхьара шера 10,2 процент лахьбеннабабе, дулха мах шозза лаккбенна6. Бежана дулх килограммах хІинз, масала, итт долларг лаккохаш доахкх, цудухь массане а йиш яц ма дара.

Котлеташ ца дуьзи дитар-м селла хала хІама а дацар, нагахь санна из дича цІен-ноенношта маьхаш кхы лакх ца долийташ соца-

де могарраллаьре. Юхьханца денз гуш зар бойкотах хІама хургІоалийла. «Духха продукташ йохка фирмаш «ехетае» магазинан пикетчикашта. Компанешен хьайбаш деладечча йоккхача фермашен юкасоциадир шоай товар. Цхьабольчу — бойкот ярах, вокхар гІар-тата джакчул. тІехьарІа — маьхаш кхы а тІакъетар долгоахаш. Йоккхача фирмаша шоай продукця цу салъате США лІахьхийтар. Зе хилар эххи Канада фермершта, цар вІашТехьхьалаш духха гигантий санна из ГІулакх ишгта атта чакхлаккха.

Хьанна пайдана да кхачан продукташ езьлар? Тикашка йохкадукташ езьлар? Тикашка йохкача шоай продукцех дучул ахенел кхиІагІа кхоаш фермершка. Кхачач тикашта хьатІабоаІа пайда 1/2—1,5 процентал тІехьабаш. Котлетхаш хІамаш йолаеш йоккха компанеЙ доалахьа йолча, духхарІча дакъе дулх нйде а зохка а бокъо йолча американхи фирмай духха заводашкеч холодильникашкеч. «Сейфти» «Крафти» санна йолча гиганташа башха а новкъашш цІен-ноанол бойкот.

Лоаяша ьъача, «котлеташ доаІаш дахьхача йІяро» рынке хІама хийца дан: духха мах, хьалхаІа а санна, дайлуш боаІа.

А. ЧЕКУОЛИС,
АПН соб. корр.

Оттава.

БОККХАЧА ПОЛИТИЧЕСКИ ЛОАРХІАМЕРА СОБЫТИ

БОНН, 26 апрель. (ТАСС). Ужаза пресс - конференце ше къамаьл деча хана, ФРГ правительства официальни викало.

Грюневальда хьакхайкхадир, касста КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневы ФРГ федеральни канцлер В. Брандти вІашаТехкхетари царна южье хургІоала переговораш «Советски. Союзен ФРГ-ен кулгалдена политически декхеташта южье хургІоала переговораш йр дуьхьа. ХІанз дешдола къамаьл политика шоллагІа фаза чакхъяккхара — «договорий ерриге комплекс политически вахарца хьалаІаш шоай продукцех дучул ахенел кхиІагІа кхоаш фермершка. Кхачач тикашта хьатІабоаІа пайда 1/2—1,5 процентал тІехьабаш. Котлетхаш хІамаш йолаеш йоккха компанеЙ доалахьа йолча, духхарІча дакъе дулх нйде а зохка а бокъо йолча американхи фирмай духха заводашкеч холодильникашкеч. «Сейфти» «Крафти» санна йолча гиганташа башха а новкъашш цІен-ноанол бойкот.

Лоаяша ьъача, «котлеташ доаІаш дахьхача йІяро» рынке хІама хийца дан: духха мах, хьалхаІа а санна, дайлуш боаІа.

А. ЧЕКУОЛИС,
АПН соб. корр.

Оттава.

ВІАЛЬН ГІОЙЛЕ ЙОЛЧА ТАЙПАРА

ВАШИНГТОН, 26 апрель, (ТАСС). Американски кепайозонно дІаха а келаеет США сенатан торговле дешашта йолча комиссе чІерий группа КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневан ТІэмарах йола материалаш. Белгалдоаяьх, беседа йолча хана Советски Союзан ВІашагІкхийттачи Штеташтен, юкъерча гІулакхашта а керттерча дахьле торгово - экономически бухзамаш дегІадоаладара а доагІаш долча дукха дешаш: дийца хилар. Белгалдоякх, советско - американски гІулакхаш дегІадоаладелга соахка май белта паччахьалкхенашта керте латтараша Москве переговораш яр бахьан. долаш ІвашТехьхьавина хилар.

Л. И. Брежнева американски сенатораш тІэмар американски довл деча гІоларІ органо — «Уолл-стрит джорнал» яхача газето «советски кулгалхочу США-парча торговле беча лоархІама бедзалор» санна лоархІ. Кремле ВашагІкхетара хьакъечкхача тІехьарІа Л. И. Брежнева цІенача дег тІара дахьа кьамаьлло шоашта Іалаьмаьте хоза уйла дег чу йитилга американски сенаторашца дахьхайкадир белгал а доаяьхаш. Газето белгалдоякхаш, цо США-парча торговли переговорашца Советски Союза янкъ дьахьокхаш хилар.

ПАРИЖ, 26 апрель. (ТАСС). Л. И. Брежнева американски сенаторашца тІэмар лоашташ дина «Пасьон» яхача французски газето советско - американски отношенеш шедарча плане дегІайбалар доархІ. цу ВашагІкхетара, цу цхьана хаттах, Кремле тІаІаьрІ. кхиттачуча тІехьарІа Л. И. Брежнева цІенача дег тІара дахьа кьамаьлло шоашта Іалаьмаьте хоза уйла дег чу йитилга американски сенаторашца дахьхайкадир белгал а доаяьхаш. Газето белгалдоякхаш, цо США-парча торговли переговорашца Советски Союза янкъ дьахьокхаш хилар.

Гамбург — ФРГ йоккха промышленни портовни центр. Города цхьан районера хъаьнен хІанзарен административни дзанеш.

ДПА—ТАСС сурт.

Йовза лаьрхІад тюленаш

Калининградерча форда чкъьарий боахамен океанографен Атлантически Інима - тохкама институте (АтлантНИРО) доаяьлаьрхІад Балтийски форда чу яхача тюлений лаьрхІ. Кхаь тайпара я уж: массеЗарьярашн сагнен, яьшкабасарен, колыутан нерпен.

Іа чакхлоалаш гуйран юхьхен фоода тІа йолх экспедицеи. Хіаберча нахага дІа а кхухьап товарашн долхара план. Масала, дІадаяча шера план 140,6 процент кхочачийр цо.

Ишгта дика болх беш ва Грозненски райпо автолавка тІа. мах беш воаа Ахмадов Хіарон а. Цо товараш кхуьк Ленина цІерагІта колхозе, «Загорский» совхозе, Старороговски птицефабрике, кхычахьа. ХІаьта «Наурский», «Надтеречный», «Минеральный» яхача совхозна болдхоштта товараш лоаттадеш массаза а ше тІэ-ябца декларап дикча кхочачану Надтеречни райпорча Хашмурзов Энде, кхычар.

Цу тайпара дІаьхоа делани болх бу 50 тика, 46 дарех я вай республике. Цар гІулакх ду 426 фермерча. 10 хьар соагІча юртбохама болхлочоа.

Бакъда, массанах а дац гІулакхан ишта. Хьанларъя вай Урус - Мартана райпо. Йолаш а йоанаш э хул цига маьхь, хьоар, ишгта кхыдаяш санна доаяь хьалтарча юхьнга эна товараша. Цу гІулакха яіоагІа латкъаш хул «Горец» совхоза, «Херсонская» яхача шурий-товарин фермера болхлой. Нагтахь мара хІинц цига автолавка.

МагІадбика, Ахьой-Мартана, Шелковской, Наурски, ишгта кхыча районашкарчя потребительски кооперацешка яіоагІа медаланй, гад автолавкаш болха гІаІаюкъам доаттабелгата, кІезнга йохкхо юсообслуживание дакъа лоархІа мах белш саг воаша ларекаш духхарІа хьаелларг деша.

Белгалдакхка деза автолавкаш республике хІанга хІлар а. ХІанз укх сахьте йолаш йолча кхоаттьке шийттаех шоаштье шт мара болх беш яц. Цул сомІа ихьнарш деча гІулакхаш дегІадоаладелга а. Райпой кулгалхоша мухь дІаяха кхуьк ьа, дІа-юха лелача транспорта метта лелаю уж. Хіаьта ложаш духхьаяча хана ре-монта латташ чул. Масала, соахка Шелковской, Наурски, ишгта кхыча районашкарчя потребительски кооперацешка яіоагІа медаланй, гад автолавкаш болха гІаІаюкъам доаттабелгата, кІезнга йохкхо юсообслуживание дакъа лоархІа мах белш саг воаша ларекаш духхарІа хьаелларг деша.

Белгалдакхка деза автолавкаш республике хІанга хІлар а. ХІанз укх сахьте йолаш йолча кхоаттьке шийттаех шоаштье шт мара болх беш яц. Цул сомІа ихьнарш деча гІулакхаш дегІадоаладелга а. Райпой кулгалхоша мухь дІаяха кхуьк ьа, дІа-юха лелача транспорта метта лелаю уж. Хіаьта ложаш духхьаяча хана ремонта латташ чул. Масала, соахка Шелковской райпо ремонт еш 178 дІ дьяьхар цхьан автолавка. Шаьла райпо цхьанне бІарчча шу дьяьхар.

ЛОРАДЕ ПАМЯТНИКАШ

Ше вашча мехка истори кІоаргІа доззаро торо лу халкъа культурин тІехьле а пун дегІаяхара наькъаш а дикагІа довза. Из дехкар гоЛяша кхоачашдара боккхача лоархІаме я-вай мехка чІоагІа дегІаена туризм. Духхьал вай Нохч-ГІалгІайчене гІолла чакхйоал массеек Ерриигсоюзин маршрут. Царех пнъ — №№ 380, 386 яраш йийлай духхьал ара, историко - архитектурин музейн ларда тІа Аргуьнски Джейраховскин чІожашка. Цар болх бу май бетта дена октябрь хьахиллалца. Номер 386 йолча маршрута ставционарн база улл ГІаргим яхача юрта дуккха гаьна йоаппан. Хіара дийнахь цу маршрутах бІаргаге йийи я Советски Союза масс минІангшкара ена массеех туристически группа, вай республикера туристаш. Маршрут дІайолалу Мужечара. Уьхаза туристаша довз Серго Орджоникидзе мемориальни цІа — музей (Нохч-ГІалгІай республикански краеведчески муаей филиал). Цул тІехьарІа Эса чІожа ну гІолла ураІа болх уж. Цу хьакъа дІаяхаза долчи 14 тІаьл дехьа а баьле ГІаргим яхача юрта уллача туристически базе сомІ туристаш. Эса чІожа чура архитектурин сооружежеш яйза 2—3 - ги дьяьнчуьл тІехьарІа, Эгикхал—Хьуди—Ольгети — курорт Гармуи—Джейрахь гІолла чаьх а баьле Военно-Грузински наькъ тІа болл уж.

Туризма гІулакхех йолча областной Совета экскурсейн никъбаре бюро данненца маяхора 2500 гарта саг чуваьгІа 125 гурша хиннай № 386 йолча Ерриигсоюзни маршрутах лоаман ГІалгІайчеча хьожаш.

1973 шера ну маршрутах чакхвала веза 4000 гарта турист.

Цу тайпара ухзаза бІаргаго йийи я Карелера, СибаргІара, Уралера, Дальни Востокера, Центральни Россера, Юкъерча Азера, Москвера. Ленинградера, балькота туристй группаш. Цхьабакъда, тамаш сала хІама да. Наьсарен, Сунженски, Магіалбика, ишгта кхыча районашкарча туристий цхьаьнга гІулакхаш